

Türk Dil Kurumu

Yönetim Kurulu

26.-28.Eylul 1958 toplantısı

Tutanak Özeti

Toplantıda bulunanlar : Dr. Mehmet Ali Ağakay, Dr. Gündüz Akıncı, Ömer Asım Aksoy, Prof. Ahmet Ateş, Prof. Selâhattin Batu, Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, Recai Cin, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Prof. Süheyp Derbil, Prof. Dr. Hasan Eren, Tahir Nejat Gençan, Prof. Dr. Macit Gökberk, Orhan Hançerlioğlu, Prof. Nusret Hızır, Uluğ İğdemir, Prof. Fahir İz, Prof. Dr. Reşat İzbirak, Ağâh Sırrı Levend, Dr. Mecdut Mansuroğlu, Dr. Samim Sinanoğlu, Dr. Mehmet Tuğrul, Dr. Nermal Uygur, Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken, Prof. Suut Kemal Yetkin, Kadri Yürükoğlu, Ord. Prof. Dr. Zeki Zeren,.

Toplantıda bulunmayanlar : Nadir Nadi Abalioğlu, Nurettin Artam, Prof. Hikmet Bayur, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Ord. Prof. İ. İhrami Cıvaoğlu, Hikmet Dizdaroğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Prof. Enver Ziya Karal.

Mazereti bildirilenler : Nadir Nadi Abalioğlu, Nurettin Artam, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Ord. Prof. İhrami Cıvaoğlu, Hikmet Dizdaroğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Prof. Enver Ziya Karal.

Birinci Birleşim

26. Eylül 1958 -saat 10,30

Başkan : Kurum İkinci Başkanı Prof. Selâhattin Batu.

Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu, 1958 yılının 3 üncü toplantısını 26-Eylül-1958 cuma günü saat 10,30 da Kurum binasında Kurum İkinci Başkanı Prof. Selâhattin Batu'nun başkanlığında yaparak işe başladı.

22-24 Mayıs 1958 İstanbul toplantısı tutanak özeti okundu

7 - İstanbul Alman Başkonsolosluğunda kültür atışelişi yapan ve İstanbul Üniversitesi Türkoloji bölümünde misafir Profesör olarak bulunan Dr. J. Penzing'in Kurum'un haberleşme üyeleri arasına alınması teklifi oy birliğı ile kabul edildi.

8 - İstanbul'da çalışan Haberleşme Üyemiz Dr. Andreas Tietze'den hazırladığı eserin Kurum'ca bastırılması hakkında gelen yazı okundu.

Türk dilinden başka dillere geçmiş bütün sözleri ilmi bir metodla birleştirecek ve açıklama ekliyerek hazırlayacağı bu söz- lüğün tamamlayınca Kurum'a göndermesinin Dr. Andreas Tietze'ye bildirilmesi oy birliğı ile kabul edildi.

9 - Cıvaoğlu'nun bir terim yapma kılavuzu hazırlanmasını istiyen önergesi okundu. Kurucu üyesi olmayı kabul ettiğimiz teknik terimler Enstitüsü'nün istiyeceği "Terim Yapma ve Türetme Kılavuzu'nun Terim ve Gramer Kollarınca hazırlanmasına başlanılması oy birliğı ile kabul edildi.

10- Geçen toplantıda verilen karar gereğince gelecek toplantının Mayıs 1958 sonuna doğru İstanbul'da yapılması oy birliğı ile kabul edildi.

Başkan	Ağakay	Akıncı	Aksoy	Ateş
<i>F. Kök</i>	<i>Ağakay</i>	<i>İ. Akıncı</i>	<i>Aksoy</i>	<i>Ateş</i>
Batu	Caferoğlu	Cıvaoğlu	Cin	Çağlar
<i>Batu</i>	<i>A. Caferoğlu</i>	<i>Cıvaoğlu</i>	<i>Cin</i>	<i>Çağlar</i>
Dağlarca	Dizdaroğlu	Eren	Genceş	Hızır
<i>Dağlarca</i>	<i>D. Dizdaroğlu</i>	<i>Eren</i>	<i>Genceş</i>	<i>Hızır</i>
İğdemir	iz	izbırak	Levend	Mansuroğlu
<i>İğdemir</i>	<i>iz</i>	<i>izbırak</i>	<i>Levend</i>	<i>Mansuroğlu</i>
Sinanoğlu	Tuğrul	Uygur	Ulken	Zeren
<i>Sinanoğlu</i>	<i>Tuğrul</i>	<i>Uygur</i>	<i>Ulken</i>	<i>Zeren</i>

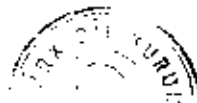
Tutanak Özeti olduğu gibi oy birliği ile kabul edildi.

Toplantıya mazeretleri yüzünden katılamadıklarını bildiren Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Nadir Nadi Abalioğlu, Ord. Prof. İlhami Cıvaoğlu, Hikmet Dizdaroğlu'nun yazıları okunarak mazeretleri kabul edildi.

Yine üyelerden Artam'ın hastalığı, Buluç'un ve Karal'ın vazife ile Irak'ta ve Amerika'da bulduklarından mazeretleri kabul edildi.

Bu arada Kurum Başkanı Prof. Dr. Macit Gökberk ile Doçent Dr. Nermi Uygur'un İtalyadaki bilim kongresinden henüz dönmelikleri ancak yarın toplantıya katılabilecekleri öğrenildi.

- 1 - Genel Yazman idare işleri üzerinde açıklamada bulundu. Açıklamada sözü geçen konuların ayrı ayrı konuşulması kabul edildi.
  - a- Kurumca basılmasını istediği eseri hakkında verilen raporun bir suretini isteyen Ahmet Cevat Emre'nin yazısı okundu. Üzerinde konuşuldu. Karar, rapordaki gerekçelerle kendisine bildirilmiş olduğundan ayrıca rapor suretinin gönderilmesine lüzum olmadığı oy birliği ile kabul edildi.
  - b- Kurum hesabına İstanbul Üniversitesinde okumakta olan Mustafa Canpolat'ın durumu üzerinde konuşuldu: Sonunda: 1- bu öğrencinin yalnız Farsça ile Lâtince'den sertifika alması; 2- Zamanın ihtiyacına uyularak aldığı aylık yardımın da 200 liradan 300 liraya çıkarılması, oy birliği ile kabul edildi.
  - c -Açıklama da çoğunlukla kabul edildi.
- 2 - Açıklamada geçen istifalar ve tayinler okunarak üzerlerinde konuşuldu:
  - a -Şahsî işlerinin çokluğundan Kurumdan ayrılacağını bildiren Sayman Cevat Şumnu'nun yazısı ile buna dair Yürütme Kurulu kararı okunarak:

I- Cevat Şumnu'nun 28.5.1958 tarihinde Kurum Saymanlığından istifası,

II- Kurumdaki 6 yıl 1 aylık hizmeti için ayrılma tazminatı olarak 2433 lira 34 kuruşun bütçenin -ayılma fonundan ödenmesi oy birliği ile kabul edildi.

b- İnci Sağın-Erdem'in istifa yazısı ile buna dair Yürütme Kurulu kararı okunarak:

I-İnci Sağın-Erdem'in 1.6.1958 de Kurumdan istifası,

II-Kurumdaki 3 yıl 1 aylık hizmeti için ayrılma tazminatı olarak 925 liranın bütçenin ayrılma fonundan ödenmesi oy birliği ile kabul edildi.

c- Yayın Kolu'nda açık bulunan 450 lira aylıklı kadroya 400 lira aylıkla Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi mezunlarından olup Yapı Kredi Bankasında çalışmakta bulunan Emel Vardarlı'nın 1.8.1958 den başlamak üzere alınmasını uygun gören Yürütme Kurulu kararı gereğince Emel Vardarlı'nın 400 lira aylıkla 1.8.1958 den başlamak üzere Yayın Kolu'na alınması, oy birliği ile kabul edildi.

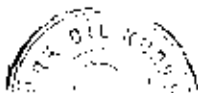
d- Orhan Şamhal hakkında Yürütme Kurulu kararı okunarak eskiden de Kurum'da uzmanlıkla çalışmış olan Orhan Şamhal'ın Rusça, Fransızca bildiği göz önünde tutularak aynı ücretle kollarda çalışması oy birliği ile kabul edildi.

e- Kurum vezneciliğine Tahsin İybar'ın tayini hakkında Yürütme Kurulu kararı okunarak Kurmay yüzbaşılıktan ayrıldıktan sonra Devlet Demir Yollarında Hareket Dairesi Reis Muavinliğinden emekliye ayrılan ve sonradan da bazı firmalarda muhasebe işlerinde bulunan Tahsin İybar'ın, Almanca ve Fransızca da bildiği göz önünde tutularak Orhan Şamhal'dan açılan vezneciliğe 19.9.1958 den başlamak üzere aynı kadro ile tayini, oy birliği ile kabul edildi.

4-

- f - Saim Hünel hakkındaki Yürütme Kurulu kararı okunacak,
- 1 - Şimdiye kadar muzaaf sisteme göre tutulan Kurum Saymanlık kayıtlarının Amerikan sistemine göre işlenmesinin Yürütme Kurulunca kabulü üzerine 1958 yılı bağından beri Kurum saymanlık hesaplarını bu yeni sisteme göre kurmuş ve bu işi Nisan 1958 sonuna kadar getirmiş ve Mayıs ayı hesaplarına da bağlamış bulunan Türk Tarih Kurumu Saymanı Saim Hünel'in bu çalışmasına karşılık brüt 1000 lira ücret verilmesi,
- II- 1.6.1958 de saymanlık görevinden ayrılmış olan Cevat Şumnu'nun yerine, yeni bir sayman tayin edilinceye kadar, günün belirli saatlerinde gelerek hesapları günü gününe yürütmek şartıyla Saim Hünel'in aylık 300 lira vekâlet ücreti ile tayini, oy birliği ile kabul edildi.
- g - Derleme Koluna gündelikle alınmış olan Gülten Cankoçak'ın aynı kolunda çalışmak üzere açık bulunan 350 liralık daktilo kadrosuna 11.9.1958 den bağlamak üzere alınması hakkındaki Yürütme Kurulu kararı okunarak kabul edildi.
- 3 - Şimdiki binamızın satılmasında ve yeni binamız için yapı malzemesi tedarikinde bir çok yardımları görülen Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'e Kurum adına yazılı olarak teşekkür edilmesi hakkındaki Caferoğlu'nun teklifi çoğunlukla kabul edildi.
- 4 - Saymanlık raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Sayman'ın verdiği sözlü açıklamalarda dinlendi.
- Saymanlık raporu oy birliği ile kabul edildi.
- 5 - Şimdiki binamız satılmış ve Kurumun yeni binası tamamlanıncaya kadar burada kira ile kalması da sağlanmış olduğundan bütçenin 2. bölümünün 3. kira maddesine aynı bölümün 2. maddesinden 5500 liranın aktarılmasını isteyen Saymanlık teklifi üzerine Yürütme Kurulunca verilen kararın onanması oy birliği ile kabul edildi.
- 6 - Denetleme Kurulu'nun 15.9.1958 tarihli raporu ile bu rapora karşı Yürütme Kurulu'nca hazırlanan cevap okundu. Üzerinde konuşuldu. Çoğunlukla kabul edildi.
- 7 - Derleme-Tarım Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.

- a- Sözlü Halk Edebiyatı derlemesi için program yapılması işinin, Tarama Komisyonuna bırakılması ve yapılacak programa göre işlerin yürütülmesi, çoğunlukla kabul edildi.
  - b- Yürütme Kurulu'nun film ve ses mekinaları işini etraflıca tetkikten sonra sonucunu Yönetim Kurulu'na getirmesi, çoğunlukla kabul edildi.
  - c- Tarama Komisyonu'na Tuğrul'unda katılması teklifi, çoğunlukla kabul edildi.
  - d- Derleme-Tarama Kolu raporunun dileklerle birlikte tümü çoğunlukla kabul edildi.
- 8 - Bilim ve Sanat eserlerine verilecek ödüller hakkındaki her iki Yarışıcılar Kurulunun raporları okundu. Uygun görüldü.

İkinci Birleşim Birinci Oturum

27-Eylül 1958 saat 10,-

Başkan: Kurum Başkanı Prof. Dr. Macit Gökberk

Ali Ulvi Elöve ile Ahmet Cevat Emre'nin Dil bayramını kutlayan telgrafları okundu.

Prof. Dr. Sadettin Buluç'un toplantıya mazereti yüzünden katılmadığını bildiren yazısı okunarak mazereti kabul edildi.

1- İstanbul'da ve İzmir'de birer şube açılmasını isteyen Levend'in teklifi oy birliği ile kabul edildi.

2- Sözlük Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Dileklerde bulunuldu. Kol B aşkanı gerekli cevapları verdi. Ve istenilen açıklamalarda bulundu.

a-Fransızca Sözlük işinde baskıya verilmeden önce bütün hazırlıkların yapılmasını ve kâğıt işinin sağlanmasını ve şimdiden baskı sayısının tesbit edilmesini isteyen Çağlar'ın teklifi kabul edildi (Bu işte şimdiden gerekli hazırlıklara başlanmasını isteyen Caferoğlu ve Tuğrul'un destekledikleri Cin'in teklifi =6= oy aldı).

- b- Fransızca Sözlük için bir komisyon kurulması, çoğunlukla,
c- Bu komisyonun vazifesi sonda] ve denetleme olması, =16= oyla,
d- Bu komisyonun üç kişi olması, #12# oyla. (Beş kişi olması =2= oy aldı).
e- Bu komisyonun İz, Ülken ve Ateş'ten kurulması çoğunlukla,
f- Fransızca Sözlüğün baskı sayısının =10000= =on bin= olması =10= oyla (15000 olması =5= oy, 20000 olması =2= oy aldı), kabul edildi.

İkinci Birleşim İkinci Oturum

27-Eylül 1958 saat 15-

Başkan: Kurum Başkanı Prof. Dr. Macit Gökberk

- 1- Sözlük Kolu raporu üzerindeki konuşmalara devam olundu.
a- Fransızca Sözlüğü denetliyen Hızır'a denetleme işinin tamamı için =5000= beş bin-lira verilmesi çoğunlukla,
b- Sözlük Kolu raporu, açıklanan dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.
2 - Terim Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Dilekler ileri sürüldü. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.
Terim Kolu raporu dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.
4 - Gramer Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Dilekler ileri sürüldü. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.
a- Şubat toplantısından sonra kelime bölümlenmesi hakkında bir ihtisas komisyonu yapılması çoğunlukla,
b- Gramer Kolu raporu dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.
4 - Yayın Kolu raporu okundu. Kol Başkanı sözlü açıklamalarda bulundu. Üzerinde konuşuldu; dilekler ileri sürüldü.
a- Ferit Devellioğlu'nun yeniden ilâvelerle hazırladığı Türk Argo-su'nun 4. baskısının yapılması çoğunlukla

- b- Bu baskıya 600 lira telif ücreti verilmesi =15= oyla (750 lira verilmesi teklifi =8= oy aldı), kabul edildi.
- c- Tükenmiş olduğundan yeniden basılmasına karar verilmiş olan "Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Safhaları" adlı eserin İslâmlığın kabulünden sonra Türk Dili ve Edebiyatının ilk mahsulleri bölümünün eserden ayrılarak ayrıca basılması hakkındaki Yürütme Kurulu raporu, oy birliği ile,
- d- Telif hakları için özel bir yönetmelik yapılması, çoğunlukla,
- e- Derginin fiyatının artırılması, çoğunlukla,
- f- Yayın Kolu raporu dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.
- 5 - Kurum üyeliğine kabulünü isteyen Atıla Sav hakkında seçilen komisyonun sözlü açıklaması dinkadı. Verilen gizli oylar sayıldı. =5= oyun çekimsiz, =1= oyun olumsuz, 15 oyun olumlu olduğu görüldü. Buna göre Atıla Sav Kurum üyeliğine kabul edildi.
- 6 - A. Dilaçar'ın Kurumca satın alınması istenen eserleri üzerinde konuşuldu.

İleri sürülen çeşitli teklifler sonunda: eserlerin seçilerek değerlendirilmesi için bir komisyon kurulması ve buna Kol Başkanları ile birlikte Caferoğlu, Mansuroğlu ve Tuğrul'un katılmaları ve bu komisyonun Aksoy'un teklifi gereğince 30. Eylül 1958 salı günü Tarama Komisyonundan sonra toplanarak karar vermesi, çoğunlukla kabul edildi.

Üçüncü Birleşim Birinci Oturum

28. Eylül 1958 saat 10,-

Başkan : Kurum Başkanı Prof. Dr. Macit Gökberk .

- 1 - Akdeniz bölgesi dil haritası tertip komitesinden Hariciye Vekâleti yolu ile gelen yazı üzerinde konuşuldu:
- a- Caferoğlu'nun Kurum adına da bu işe katılması,

b- İleride getireceği malzeme karşılığı olarak 1959 ve 1960 yılları için kendisine ikişer bin liralık kredi açılması, çoğunlukla kabul edildi.

2 - Kurum yönetmeliğinin 25 nci maddesinin değiştirilmesini isteyen Yürütme Kurulu kararı gereğince maddenin eski şekli ile teklif edilen yeni şekli okundu. Üzerinde konuşuldu:

Yönetmeliğin 25 nci maddesinin "Kurumda en az beş yıl hizmet etmiş olan ve her hangi bir şekilde Kurumdan ayrılan görevlilere tazminat olarak -ilk beş yıl da hesaba katılmak suretiyle-her emek yılı için, ayrılış sırasında aldıkları aylık nisbetinde, bir aylık (bir yıldan az emekleri için ay başına düşen miktar) ödenir. Verilecek ödeneğe temel olacak aylığın en az iki yıl alınmış olması gerektir. Ölüm halinde bu para, görevlilerin sağlıklarında Kurum'a yazı ile bildirmiş oldukları kimselere verilir, beş yıl hizmet etmiş olmak kaydı aranmaz" şeklinde değiştirilmesi hakkında aksoy'un teklifi çoğunlukla kabul edildi.

3 - Toplantılara katılmak üzere Ankara'dan İstanbul'a veya İstanbul'dan Ankara'ya gelen Yönetim Kurulu üyelerine verilen otuz lira gündeliğın artırılmasını isteyen teklif, Devlet Harcırah kanunu değiştirilmedikçe bu gündeliklerin değiştirilemeyeceği ileri sürülerek kabul edilmedi.

4 - 1959 yılı Ödül Yargıcılar Kurulması seçimine geçildi:

a- Sanat eserleri Yargıcılar Kurulu'nun asıl üye olarak Yetkin, Gençan, Çağlar, İz, Hançerlioğlu ve Dağlarca ile yedek üye olarak Dizdaroğlu, ve Yaşar Nahi Nayır'dan kurulması oy birliği ile

b-Bilim eserleri Yargıcılar Kurulu'nun asıl üye olarak Zeren, Batu, İzbirak, Ateş, Tuğrul ve Mansuroğlu ile yedek üye olarak Ülken ile Cavit Orhan Tütengil'den kurulması çoğunlukla kabul edildi.

5 - Gelecek toplantının yine Ankara'da ve Şubat 1959 ayı sonuna doğru yapılması kabul edilerek toplantıya son verildi.

Başkan

E.Ö. K.

Azakay

Azakay

Akıncı

G. Akıncı

Aksoy

Aksoy

Ateş

Ateş

Batu

Batu

Caferoğlu

D. Caferoğlu

Cin

Cin

Çağlar

B. Çağlar

Dağlarca

Dağlarca

Derbil

Derbil

Eren

H. Eren

Gençan

Gençan

Hançerlioğlu

Hançerlioğlu

Hızır

Hızır

İğdemir

İğdemir

İz

İzbirak

İzbirak

Levend

Mansuroğlu

Mansuroğlu

Sinanoğlu

Tuğrul

M. Tuğrul

Uygur

M. Uygur

Ulken

Ulken

Yetkin

Yetkin

Yörükoğlu

Zeren

Zeren